

MOŽNOSTI VYUŽITIA BIBLIOTERAPIE V PRÁCI S POUŽÍVATEĽMI KNIŽNICE

V historických priestoroch auly PAZMANEUM na Trnavskej univerzite sa 29. mája tohto roku uskutočnil pri príležitosti 20. výročia uzavretia dohody o spolupráci Knižnice Juraja Fándlyho so Spojenou základnou školou na Čajkovského ulici seminár a workshop pod názvom *Možnosti využitia biblioterapie v práci s používateľmi knižnice*.

Podujatie zorganizovala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave spolupráci s Krajskou pobočkou Spolku slovenských knihovníkov v Trnave, Slovenskou asociáciou knižníc a Trnavskou univerzitou. Seminár sa mohol uskutočniť aj vďaka finančnej podpore z grantového programu Partnerstvo od Slovenskej asociácie knižníc.

Určený bol pracovníkom verejných knižníc na Slovensku, pedagógom a členom Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov v Trnave. Obsahovo nadväzoval na seminár *Biblioterapia a jej využitie v knihovníckej praxi*, ktorý pripravila Krajská pobočka SSK v Bratislave v novembri 2011 a konal sa 23. novembra 2011 v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Cieľom podujatia bolo informovať knihovníkov o možnostiach využívania biblioterapie v ich každodennej práci prostredníctvom literatúry a jej literárnych hrdinov.

Podujatie moderovala Mgr. Lívia Koleková, predsedníčka KP SSK v Trnave, ktorá je súčasne aj riaditeľkou hostiteľskej KJF v Trnave. Na úvod hostí privítala a zároveň predstavila historické priestory auly Pazmaneum PhDr. Zuzana Martinkovičová, riaditeľka Univerzitnej knižnice Trnavskej univerzity.

Z pracovných dôvodov bol workshop s Mgr. Timoteou Vráblovou, PhD z Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislave presunutý z popoludňajšej časti na úvod seminára. *Workshop Okno v duši* zahájila lektorka stručným uvedením do problematiky biblioterapie, pričom zdôraznila, že vhodne vybrané knihy môžu pomáhať vytvárať rovnováhu v osobnom živote. V ďalšej časti prostredníctvom knihy Jána Uličianskeho *Analphabeta* Negramotná názorne vysvetlila ako môžu knihovníci pracovať s literárnym textom. Knihovníci môžu terapeuticky pôsobiť na svojich čitateľov a knihy môžu tak zmeniť pohľad detí i dospelých na rôzne problémy.

Ostatné prezentácie už nasledovali podľa programu.

Prezentáciu s prednáškou *Tvorivá dramatika v biblioterapii* predniesla PaedDr. Dana Kollárová, PhD. z Katedry pedagogiky PdF UKF v Nitre. Zamerala sa na využitie tvorivej dramatiky v biblioterapii, ako môžu knihovníci prostredníctvom vhodne vybranej rozprávky motivovať detských čitateľov, ako môžu využívaním dramatických prvkov dosiahnuť stanovené terapeutické ciele. Dr. Kollárová je autorkou knihy *Od tvorivej dramatiky k biblioterapii*, ktorá bude vydaná do konca tohto roku.

Všetkých účastníkov „rozohriala“ prednáška *Knih ako zrkadlo (alebo Traja pátrači a ich terapeuticko-výchovný potenciál)* od PaedDr. Barbory Kováčovej PhD. z Ústavu sociálnych štúdií a liečebnej pedagogiky PdF UK Bratislava. Predstavila nám prácu s problémovými deťmi, pričom terapeutickým pôsobením vhodne vybranej literatúry sa tieto deti po určitom čase dokážu porovnávať s knižnými hrdinami, dokážu pomenovať a rozoznať dobro a zlo, odsúdiť šikanu a nevhodné správanie voči slabším spolužiakom.

O projekte *Bibliohelp* informovala Monika Holoubková, študentka Kabinetu informačných štúdií a knihovníctva Filozofickej fakulty MU v Brne. Projekt vznikol v roku 2008, na stránke www.bibliohelp.cz propaguje liečebné a podporné účinky čítania prostredníctvom 5 sekcií: psychické problémy, fyzické problémy, pohádkoterapie, terapeutická praxe a typy čtenáru, si návštevníci môžu vybrať sekcii podľa svojich problémov, v rámci každej je ponuka literatúry, ktorú odporučili odborníci.

Po obedňajšej prestávke vystúpila so svojou prezentáciou *Skúsenosti z projektu venovanému biblioterapii* Mgr. Gabika Futová zo SNK Martin. Projekt realizovala Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove v spolupráci so základnou školou. Prebiehal v troch fázach, v prvej

fáze prebiehali literárne hodiny – zážitkovým čítaním proti násiliu a šikane, v druhej časti sa konal workshop pre pedagógov, na ktorom sa pedagógovia učili využívať zážitkové čítanie vo vyučovaní a vyvrcholením projektu bol 5 dňový detský tábor s účastníkmi literárnych hodín.

Na záver seminára vystúpila s prezentáciou ***Biblioterapia vo verejných knižniciach Trnavského samosprávneho kraja*** Mgr. Darina Kráľová, z Krajskej pobočky SSK v Trnave. V úvode prezentácie predstavila sieť verejných knižníc trnavského kraja, v teoretickej časti vysvetlila základné pojmy, zdôraznila, ako je dôležité pri biblioterapii správny výber knihy a predstavila aktivity KJF v Trnave a regionálnych knižníc TTSK zamerané na biblioterapiu. Na záver konštatovala, že na realizáciu biblioterapie vo verejných knižniciach chýba predovšetkým odborný kvalifikovaný personál, čo je aj výzva do budúcnosti, aby sa zabezpečilo aj vzdelávanie knihovníkov z praxe prostredníctvom odborných kurzov a seminárov.

V záverečnej diskusii vystúpila Mgr. Vozníková, predsedníčka KP SSK v Bratislave a iniciátorka prvého seminára venovaného využívaniu biblioterapie v knižniciach. Vysvetlila, že cieľom knihovníkov nie je zasahovať do odbornej práce psychoterapeutov a lekárov, nakoľko knihovníci nemajú na to príslušné vzdelanie. Informovala o príprave slovenského portálu Bibliohelp.

Biblioterapia ako psychoterapeutická metóda sa využíva prioritne v špeciálnych knižniciach: v nemocniciach, v liečebných ústavoch, sanatóriách pod dohľadom lekára v spolupráci s knihovníkom. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že verejné knižnice biblioterapiu nevyužívajú takmer vôbec, resp. ak áno, tak len minimálne, nemajú na to podmienky ani odborný personál. V spolupráci s odborníkmi a špeciálnymi pedagógmi však môžu ponúknuť rôzne aktivity deťom zo špeciálnych škôl a detských domovov, klientom Domovov sociálnej starostlivosti, pacientom v nemocniciach, väzňom v nápravno-výchovných zariadeniach, Klubom abstinujúcich alkoholikov i seniorom v domovom dôchodcov.

Terminologický a výkladový slovník knižničnej vedy uvádza: „*Biblioterapia je psychoterapeutická metóda, ktorá využíva čítanie k liečbe duševne chorých, ale rovnako sa využíva aj pri rehabilitácii po liečbe a k navodzovaniu relaxácie v rámci psychohygieny.*“

Knihovníci môžu prostredníctvom vhodne vybranej a odporúčenej literatúry vhodne pôsobiť na svojich čitateľov, zážitkovým čítaním môžu preventívne pôsobiť proti šikane, násiliu, drogám. V individuálnych prípadoch môžu ponukou vhodnej literatúry pomôcť preklenúť ťažké životné situácie: „*Nástrojom bibliografie je kniha, ale nie každá. Iba vhodne vybraná kniha môže vhodne pôsobiť na psychický život chorého a zabrániť chvíľam znechutenia a pochybností.*“¹

Text: Mgr. Darina Kráľová, UK UCM v Trnave
riaditel.uk@ucm.sk

Foto: Benjamína Jakubáčová, KJF v Trnave
Obr. 1 – p. Benciová, obr. 2: účastníci seminára
Obr. Č. 3 – z výbaru - prednášajúci